

Feedback studentenprojecten 'Studeren op het veen'

SteenhuisMeurs, april 2022

Hollandse Waterlinie 2.0 – Esther Pellegrom

Analyse: Heldere, beknopte analyse waarin de relevante thema's aan bod komen. Waardevol is dat per thema ook steeds de historische component is beschouwd. Er is veel aandacht voor cultuurhistorische elementen op structuurniveau (ruimtelijk), met een inzichtelijke matrix over de landschapshistorie. Voor de analyse zijn vooral kaarten gebruikt; historische foto's, schilderijen en/of schetsen hadden het kaartmateriaal kunnen versterken en de historische en huidige kenmerken van het landschap nog inzichtelijker gemaakt, voor zowel de onderzoeker-ontwerper als de lezer.

Concept: Het concept gaat uit van de knelpunten, maar ook de kwaliteiten van het bestaande (en verdwenen) landschap. De aanpak 'met historisch besef naar de toekomst kijken' is vertaald in de soms wat vrije, maar conceptueel interessante herinterpretatie van een aantal historische landschapselementen, zoals een vestingstad en een eendenkooi. Wat het project sterk maakt is dat het is geïnspireerd op en voortbouwt op een lange traditie van werken *met* het water.

Bewustzijn van maatschappelijke impact en politieke dimensie: Het project is bovenal ruimtelijk ingestoken, aansluitend op de opdracht en het tijdsplan van het project. Er wordt een drastische landschapsverandering en verschuiving in het landgebruik voorgesteld. Historie kan hierin troost, herkenning en houvast bieden – zoals de student goed aanvoelt. De uitdaging ligt nog op hoe een dergelijk veranderingsproces geleidelijk in te voeren, met betrokkenheid van bewoners en agrariërs. Door niet alleen het eindbeeld te presenteren, maar ook de weg daarnaartoe, kan het gesprek op gang komen.

Uitwerking: het concrete plan: Goed dat het bestaande reliëf en de bodem de basis zijn voor de nieuwe inrichting van de Alblasserwaard. De uitwerking van het concept is soms nog wat grof opgezet, maar biedt voldoende helder geformuleerde uitgangspunten voor verdere uitwerking. De route is een interessante benadering voor het ontwerpen van de landschapsbeleving, waarbij het niet alleen gaat om de nieuwe functies (die helder zijn verwoord en verbeeld), maar ook om de ruimtelijk-emotionele beleving (open- en geslotenheid, verre zichten, etc.).

Verbeelding/beleving: het abstractieniveau van de analysekaarten en -pictogrammen maakt ze zeer goed leesbaar. De impressies en kaarten van het ontwerp missen op plekken wat verfijning. De kaartenreeks op p. 50 is waanzinnig!

De Alblasser veenlanden – Linda Heijmans

Analyse: heldere analyse en uitgebreide referentiestudie. De ruimte-massa kaart op p. 19 vat de belevingskenmerken van het landschap heel treffend in één duidelijke analysekaart. Mooi hoe de student haar persoonlijke beleving van het landschap in de analyse heeft verwerkt. Zo zijn de 'feitelijke' analyse met de beleving van het landschap verweven.

Concept: het concept, 'een polder met twee gezichten', komt voort uit de karakteristieken van de bodem en de hoogteligging van het landschap en wordt helder toegelicht. Op conceptueel niveau wordt een aantal (voor het gebied nieuwe) landschapsinrichtingen geïntroduceerd. De onderzoekende werkwijze van de student komt overal terug. Ook in de conceptuele uitwerking worden de effecten van de nieuwe landschapsvormen (zoals het opvangen van slib) uitgebreid geanalyseerd.

Bewustzijn van maatschappelijke impact en politieke dimensie: het onderzoek en het ontwerp staan stil bij de nieuwe rol voor en financiële compensatie van de boer. Het project is in hoofdzaak ruimtelijk ingestoken, aansluitend op de opdracht en het tijdsplan van het project.

Uitwerking, het concrete plan: de uitwerking van het concept voor het gehele gebied is nog wat grof, maar de uitwerking van het concept voor de verdichting van de linten is uitgebreid verbeeld. De student introduceert een interessante verdichtingsmogelijkheid, juist omdat deze uitgaat van de weidse opzet van het boerderijenlint. Door nieuwe bebouwing op ver uit elkaar gelegen kavels te concentreren en aan bestaande linten te koppelen, blijven cultuurhistorische karakteristieken van het landschap behouden.

Verbeelding/beleving: Inzichtelijke impressies die de verandering van het landschap verbeelden. Goed dat ook de verschillende seizoenen in de uitwerking zichtbaar zijn. De beleving van het landschap door zowel de bezoeker als bewoner staat in veel ontwerpbeslissingen centraal. Een interessante stap zou nog kunnen zijn om de ruimte-massa kaart opnieuw te maken, nu van het voorgestelde ontwerp, en de beleving van de openheid, de verre zichten, het weidse gevoel te verbeelden.

De Molenlanden. Het tussenland – Chris Pluymackers

Analyse: uitgebreide analyse van het gebied, de aandacht voor de structuur en samenhang van het landschap is erg waardevol. De analyse biedt goed inzicht in en besef van de landschappelijke identiteit van de Alblasserwaard, door de combinatie van de simpele maar duidelijke kaartjes en de treffende foto's. De analyses van referenties (Chandigarh en metabolische architectuur) zijn conceptueel zeer interessant en getuigen van een waardevolle en leerzame verdiepingsslag door de student.

Concept: de bodem is het uitgangspunt voor het landschapsgebruik. De bouwstenen zijn een slimme stap die flexibiliteit bieden in het verwezenlijken van het ontwerp. Niet een masterplan, maar een set van regels en bouwstenen.

Bewustzijn van maatschappelijke impact en politieke dimensie: de kracht van het onderzoek schuilt in het bewustzijn van de sociaal-maatschappelijke en economische componenten. De ontwerper is zich heel goed bewust van de lange adem die een dergelijk veranderingsproces vraagt en van zijn rol als ontwerper hierin. Ook de economische factoren komen aan bod, het landschap was eeuwenlang een verdienmodel, en is dat nog steeds, maar nu verschuift de focus naar recreatie.

Uitwerking, het concrete plan: het plan blijft conceptueel maar is wel scherp geformuleerd en inzichtelijk verbeeld met impressies. De flexibiliteit en geleidelijkheid die in de teksten wordt voorgesteld had in de uitwerking van het ontwerp nóg sterker naar voren kunnen komen (uiteraard als er meer tijd was geweest), bijvoorbeeld door de ruimtelijke principes op de kleinere schaal ook uit te werken (bebouwingstypologie, beplantingsstructuren, etc.). Wat betreft de inzoom op de rand van Hardinxveld-Giessendam: heel interessant is dat de bestaande verkaveling als casco wordt genomen van de nieuwe uitbreiding. Het is niet helemaal duidelijk welke bebouwingstypologie wordt voorgesteld, het kaartbeeld suggereert een mix van alleenstaande en rijtjeshuizen langs rechtere straten, terwijl de impressie een meer landschappelijke, informele opzet doet vermoeden.

Verbeelding: de treffende impressiebeelden helpen de lezer om de uitwerking en onderlinge samenhang van de conceptuele bouwstenen te begrijpen en de verandering zichtbaar te maken. Gezien het voorstel van de student voor een geleidelijke verandering zou het een aardige volgende stap zijn om deze geleidelijke verandering zowel in het satellietbeeld als met simpele impressies te verbeelden, dat neemt ook de bewoner/agrariër/gebruiker/bezoeker mee in het veranderingsproces.

Molenlanden? Natuurlijk landbouw! – Michel Vedder

Analyse: heldere analyse, verdeeld per thema en op grote lijnen. Let op het onderscheid tussen een gebieds- of landschapsanalyse (dat wat was en is) en opgave- en oplossingenanalyse (dat wat kan of moet, zoals vernatting, paludiculturen). Houd die duidelijk uit elkaar.

Concept: de bodem is het uitgangspunt voor het landschapsgebruik, met een volgbare verdeling van verschillende landschapstypen (laagveenmoeras, overgangszone, bosstroken, etc.). Tekst is in feite één groot enthousiasmerend vergezicht, echt een verhaal. Werk met werk maken en vierdubbele doelstelling, sterk concept.

Bewustzijn van maatschappelijke impact en politieke dimensie: student biedt een alternatief voor de monoculturen en schaalvergroting van bedrijven, gedwongen door banken, maar toont zich ook bewust van de financieringsvraagstukken en publieke opinie.

Uitwerking, het concrete plan: Helder plan met mooie verbeeldingen/impressies. Bijzonder onderdeel van het plan is de streekeigenheid die op de nieuwe erven wordt geborgd in de beplanting en een beeldkwaliteitsplan. De deelopwerking is wat schematisch met harde grenzen tussen de verschillende landschapstypes. Mooie studie van vroegere landschapselementen, historische foto's hadden dit nog meer kunnen verrijken.

Verbeelding: de impressies zijn wat summier, maar de referenties laten goed zien aan welke richting wordt gedacht. Het kaartmateriaal is wat hard van opzet (harde lijnen en vlakken), de geweldige krijttekeningen van o.a. Ellen Brandes kunnen als inspiratie dienen, het is een leuke uitdaging om een eigen vormtaal en tekenstijl te ontwikkelen!

Waardbiotoop - Krijn Overgaauw

Analyse: sterke analyse, tekst en beeld doeltreffend gecombineerd. Pagina 28-29, met de doorsnede van het landschap, laat geweldig het systeem en de problemen van het waardlandschap zien. Analyse van het landschap (ruimtelijk) en van de opgaven en problematiek zijn goed apart gehouden.

Concept: helder hoofdconcept met duidelijke verdeling van het landschap, voortkomend uit de opbouw van de bodem en de 'weg' van het water. Mooie inzet om te streven naar een zo natuurlijk mogelijke oplossing, dat wil zeggen, het inzetten van natuurlijke werkingen van water, dijken en verschillende planten en teelten. De 'bouwstenen' op p. 38-40 verbeelden inzichtelijk de conceptuele inrichting van het landschap in combinatie met de 'werking' (natuurlijke dijkversterking, waterzuivering, etc.), dat laat prachtig zien hoe divers en efficiënt het ecosysteem van ons landschap kan zijn.

Bewustzijn van maatschappelijke impact en politieke dimensie: erg goed, met verwijzingen naar Remkes, Strootman en Novi. De student laat merken zich van de politieke en maatschappelijke tendensen (ook in het verleden) bewust te zijn.

Uitwerking, het concrete plan: in opzet helder, met verschillende landschapstypes en prachtig en uitgebreid uitgewerkt in doorsnedes. Op de meer ingezoomde schaal zijn de overgangen nog wat abrupt en de uitwerking abstract, maar de foto's in de legenda helpen met de verbeelding.

Verbeelding: de 3D doorsnedes van het landschap werken geweldig, ze zijn 'zachter' dan de kaarten en laten zien hoe het landschap van de waard weer meer gevarieerd zal worden, met water als belangrijke verbinding. Ook de schema's en lijntekeningen zijn heel helder, het concept wordt echt goed en overtuigend neergezet op deze manier. Mooi om de zachtheid en zorgvuldigheid van de doorsnedes ook in kaart terug te laten komen.